

Sedan protestaktionerna på Maydantorget i Kiev startade i november 2013 har det civila samhället fått ökad betydelse i Ukraina. En rad ideella organisationer samverkar och påverkar samhällsutvecklingen. En av dem är Convictus Ukraina.

Text & foto **Staffan Hasselgren**

Ideella organisationer påverkar samhällsutvecklingen

Den ekonomiska situationen i Ukraina är svår. Mycket resurser går åt för att hjälpa internflyktingar från de proryskkontrollerade provinserna. Men inom många samhällsområden finns ideella organisationer som arbetar med att hjälpa människor, och som samtidigt bidrar till att viktiga samhällsfunktioner upprätthålls.

Convictus Ukraina bildades år 2006 med hjälp och stöd från svenska Convictus. Det är en självständig nationell organisation med fokus på mänskliga rättigheter, missbruk och hiv. Hiv-situationen bland unga ukrainare som använder droger är mycket problematisk. Genom klientnära arbete stöttar Convictus personer som lever ett utsatt liv på grund av hemlöshet, missbruk, prostitution eller kriminalitet.

En stor del av Convictus arbete handlar om stöd till hiv-positiva och att motverka fortsatt smittspridning. Man arbetar även mot tuberkulos, hepatit samt smittsamma könssjukdomar som gonorré och syfilis – sjukdo-

mar som människor med missbruksproblem och prostituerade i Ukraina löper extra stor risk att drabbas av.

– Vårt uppsökande arbete är särskilt viktigt. Det räcker inte med att ha en lokal. De som behöver vår hjälp tar sig ofta inte hit på egen hand, säger Evgenija Kuvshynova, chef för Convictus Ukraina.

Ett sextiotial personer arbetar inom Convictus, de flesta i Kiev-regionen, men man har även verksamhet i Char'kov-regionen i östra Ukraina, inte så långt från de separatistkontrollerade provinserna Luhansk och Donetsk.

I stor utsträckning värvar Convictus personer med egen erfarenhet av missbruk och utsatthet. Bland medarbetarna finns före detta missbrukare, sexarbetare och anhöriga till missbrukare, läkare och annan sjukvårdspersonal, psykologer, administratörer och socialarbetare.

– Människor kan komma gratis och anonymt utnyttja våra tjänster, säger Evgenija Kuvshynova. En viktig princip i vårt arbete är att vi aldrig tvingar någon att göra något som personen inte själv vill.

Enligt Evgenija Kuvshynova finns det cirka 28 000 människor som inicerar droger bara i Kiev-regionen. Convictus kommer i kontakt med ungefär 6000 av dem under en ettårsperiod.

Kiev är Ukrainas största stad med över 2,8 miljoner invånare. I Kiev står Convictus bland annat till tjänst med rådgivning, sjukvård, utdelning av kondomer och rena sprutor. Man kan test sig för hiv, hepatit, syfilis, gonorré och klamydia och screenas för tuberkulos. Convictus har tillgång till läkare med olika specialiteter och samarbetar med flera behandlingscenter.

– När det gäller sjukvård har vi en viktig roll, säger Evgenija. Våra besökare blir ofta diskriminerade och dåligt bemötta av vården och undviker i det längsta att söka sig dit, även om de är svårt sjuka i aids. Därför ser vi det som en viktig uppgift att utbilda läkare och annan vårdpersonal så att de rätt kan bemöta och förstå människor med missbruksproblem.

Sedan november 2013 har det civila samhället fått ökad betydelse och sta- ➔

Anna Vorotyntsera, Evgenija Kuvshynova och Yaroslav Buakharsky jobbar på Convictus i Ukraina, vars arbete handlar om att stötta, inte döma, och att arbeta tålmodigt och pragmatiskt för att hjälpa människor att lyfta sig ur sin situation.

tus, enligt Evgenija Kuvshynova.

Yaroslav Buakharsky, bidrädande chef för Convictus Ukraina, bekräftar den bilden:

– Många ideella organisationer deltog i protesterna på Maidan-torget. Skadade togs om hand i lokaler som tillhörde NGO:s. Ett slags provisoriska underjordiska sjukhus inrättades. Idag har NGO:s en nyckelroll för förändringarna som sker i det ukrainska samhället. Vi håller koll på regeringen och skapar modeller för effektiva verksamheter.

Ett exempel är Convictus hjälparbete. Idag ser staten Convictus som en officiell samarbetspartner, enligt Evgenija Kuvshynova.

– Men trots att man inser fördelarna med våra program så får vi inga pengar från den ukrainska staten för att driva dem.

Den ekonomiska situationen i Ukraina är svår. Stora resurser går

till kriget och att lösa problemet med internflyktingar. Och även om regeringen är positiv till de ideella organisationernas verksamheter finns inga statliga pengar att hämta. Mycket av Convictus verksamhet har hittills finansierats av en global fond med finansmannen Sorros i bakgrunden.

”Idag har NGO:s en nyckelroll för förändringarna som sker i det ukrainska samhället. Vi håller koll på regeringen och skapar modeller för effektiva verksamheter”

Men från årsskiftet saknas pengar till läkarnas löner. Personalen på Convictus sätter istället sin tillit till en administrativ reform som regeringen aviserat. I samband med reformen hoppas man att staten ska kunna

börja köpa tjänster från NGO:s. Samtidigt är man luttrad.

– Vi är vana vid täta regeringsbyten, säger Yaroslav Buakharsky. När vi fått bra kontakt med en regering kommer en ny, som inte har någon relation till oss och inte vet vad vi utträttar.

En del av Convictus verksamhet i Ukraina är ett halvvägshus för kvinnor som avtjänat fängelsestraff eller som dömts till villkorlig dom. Det startade 2008 och ligger i samhället Krasnopavlivka i östra Ukraina, cirka tio mil från Ukrainas näst största stad Charkov. Halvvägshuset rekryterar kvinnor från kvinnofängelser, varav tre är belägna i områden som idag kontrolleras av proryska styrkor.

– Sju av de kvinnor som idag bor på halvvägshuset kommer från krigszoner i östra Ukraina och fyra från Krim, säger Yaroslav Buakharsky.

Anna Vorotyntsera är chef för halvvägshuset. Hon berättar att 126 kvinnor hittills har gått det trestegsprogram för återanpassning som verksamheten på halvvägshuset bygger på. Femtio av dessa kvinnor har man fortfarande kontinuerlig kontakt med och man bedömer att 94 är socialt återanpassade, 52 har kunnat reparera trasiga familjerelationer, 55 har fått arbete och 80 kvinnor har nu egen bostad. För att driva halvvägshuset har man fått svenska biståndspengar via SIDA. Man har också fått rådgivande stöd från den svenska frivården.

I Ukraina har en reform av kriminalvården diskuterats. Enligt Yaroslav Buakharsky har Convictus Ukraina fått förfrågningar om man vill hjälpa till med inrättandet av ett frivårdssystem i Ukraina.

– Vi tror att en sådan reform kommer att vara till nytta både för den ukrainska staten och dess invånare, säger Yaroslav Buakharsky.